

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/103/2016
Identifikačné číslo spisu:	5813202633
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2017
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:5813202633.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu I.P., trvale bytom v P., proti žalovaným 1/ W. D., trvale bytom ako žalobca, 2/ E. T., trvale bytom v G., 3/ W. D., trvale bytom v G. a 4/ OVP ORAVA, s. r. o., so sídlom v Trstenej, Oravická 617/20, všetkým zastúpeným JUDr. Petrom Vévurkom, advokátom v Námestove, ul. Mieru 312/13, o neplatnosť záložnej zmluvy a kúpnej zmluvy, vedenom Okresným súdom Námestovo pod sp. zn. 9C/53/2013, o dovolaní žalovaných proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 27. februára 2015 sp. zn. 7Co/104/2015, takto

rozhodol:

Uznesenia Krajského súdu v Žiline z 27. februára 2015 a 11. mája 2015 sp. zn. 7Co/104/2015 z r u š u j e .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) prvým zo zhora označených uznesení (tým z 27. februára 2015) zmenil uznesenie Okresného súdu Námestovo (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) z 25. novembra 2014 č. k. 9C/53/2013-142, ktorým bol zamietnutý návrh žalobcu na nariadenie predbežného opatrenia (majúceho žalovaným uložiť povinnosť zdržať sa nakladania s nehnuteľnosťami, tvoriacimi predmet oboch zmlúv spochybnených žalobou, ďalej tiež len „sporné nehnuteľnosti“) a to nariadením požadovaného predbežného opatrenia vo vzťahu k žalovanému 2/ (a vyslovením, že vo vzťahu k ostatným žalovaným uznesenie súdu prvej inštancie ostáva nedotknuté). Druhým z uznesení (opravným uznesením z 11. mája 2015) potom na návrh žalobcu opravil výrok prvého uznesenia, keďže v tomto sa vyskytli zjrejmé nesprávnosti (pri označení výšky spoluvlastníckeho podielu, listov vlastníctva a výmery niektorých zo sporných nehnuteľností). Prvé uznesenie odôvodnil nestotožnením sa s názorom súdu prvej inštancie o neosvedčení práva žalobcu, ktorému by sa mala za pomoci predbežného opatrenia poskytnúť dočasná ochrana a vlastným názorom, podľa ktorého návrh žalobcu b o l dôvodný l e n proti žalovanému 2 / (aktuálnemu vlastníkovi sporných nehnuteľností, zapísanému v katastri nehnuteľností, ktorý ich inak prenajal žalovanej 4/ do konca roka 2063 bez možnosti výpovede); opravné uznesenie potom výskytom zrejmych nesprávností, vrátením prvého uznesenia príslušným katastrálnym úradom a návrhom žalobcu na opravu.

2. Proti prvému z takýchto uznesení odvolacieho súdu podali dovolanie všetci žalovaní. Navrhli, aby

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) uznesenie odvolacieho súdu zrušil. Namietali nedostatkom procesnej spôsobilosti žalobcu v čase rozhodovania odvolacieho súdu i z toho plynúcim nedostatkom právomoci odvolacieho súdu na pokračovanie v konaní (bez ďalšieho) a rozhodnutie o odvolaní (§ 237 ods. 1 písm. a/ a c/ Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“), keď uznesením Okresného súdu Žilina z 8. decembra 2014 sp. zn. 4K/21/2014 bol na žalobcu vyhlásený konkurz, súd mal preto konanie prerušiť a na prípadné pokračovanie v konaní vyzvať konkurzného správcu (spoločnosť Crossdefault Management Group, k. s., so sídlom v Žiline, D. Dlabača 28).

3. Žalobca sám dovolačný návrh nepodal a JUDr. Jozef Polák, advokát v Dolnom Kubíne, Radlinského 1718, zastupujúci žalobcu pred vyhlásením konkurzu na základe plnomocenstva z 25. marca 2013 (v tejto súv. por. č. 1. 10 spisu a čl. I § 52 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom a účinnom v čase vyhlásenia konkurzu, ďalej tiež len „ZKR“) navrhol dovolanie odmietnuť, nakoľko možnosť dovolania proti uzneseniu o predbežnom opatrení vylúčil priamo zákon, uznesenie napadnuté dovolaním žiadnou z tvrdených vád podľa § 237 ods. 1 O. s. p. netrpí a dovolačný súd je dôvodmi dovolania viazaný.

4. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“). Najvyšší súd, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci až po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie tu bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení O. s. p. Nevyhnutnosť takéhoto postupu vyplýva zo základných princípov C. s. p. a to princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 aj 2 C. s. p.), ako aj princípu ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

5. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná aj po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (v tejto súv. por. tiež § 10a ods. 1 O. s. p., § 35 C. s. p. i nedostatok osobitnej úpravy v Civilnom mimosporovom poriadku, teda v zákone č. 161/2015 Z. z.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas na to oprávnenými osobami, zastúpenými v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p. (v čase začatia dovolacieho konania podľa § 241 ods. 1 vety druhej O. s. p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním. Dospel pritom k záveru, že dovolanie treba považovať za prípustné a súčasne aj za dôvodné (nech aj za stavu nemožnosti stotožnenia sa s dovolateľmi v tom, ktorou zo zákonom predpokladaných vád výsledok konania na odvolacom súde trpí).

6. Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním bolo možné napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal. O. s. p. upravoval prípustnosť dovolania proti uzneseniam odvolacích súdov v ustanoveniach § 237 a § 239.

7. Ustanovenie § 239 O. s. p. v odsekoch 1 až 2 pripúšťalo dovolanie proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu, ako aj uzneseniu vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska a za určitých podmienok aj proti potvrdzujúcemu uzneseniu (ak a/ odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, keďže má ísť po právnej stránke o rozhodnutie zásadného významu alebo b/ šlo o uznesenie o priznaní, príp. nepriznaní účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky). V zmysle odseku 3 rovnakého zákonného ustanovenia však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatili (t. j. dovolanie navzdory podraditeľnosti uznesenia odvolacieho súdu pod niektorý z tam uvedených prípadov nebolo prípustné), ak šlo o uznesenia o príslušnosti, predbežnom opatrení, súdnych poplatkoch, oslobodení od súdnych poplatkov, prerušení alebo neprerušení konania, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich

sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj u tých uznesení o veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

8. Predmetom preskúmania dovolacím súdom je v tomto prípade síce zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O. s. p.), zároveň však uznesenie, ktorým bolo rozhodnuté o predbežnom opatrení (§ 239 ods. 3 O. s. p.). Advokátovi podávajúcemu za žalobcu vyjadrenie k dovolaniu teda treba dať za pravdu, že prípustnosť dovolania z ustanovenia § 239 O. s. p. vyvodit' nejde.

9. V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O. s. p., ukladajúcim dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), sa však dovolací súd nemohol obmedziť len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O. s. p., ale sa musel zaoberať aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O. s. p. (zvlášť ak práve v naplnení takéhoto ustanovenia žalovaní videli prípustnosť dovolania). Toto zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku aj uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, bolo postihnuté niektorou z procesných vád vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (šlo tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

10. Podľa čl. I § 47 ZKR ak tento zákon neustanovuje inak, vyhlásením konkurzu sa prerušujú všetky súdne a iné konania, ktoré sa týkajú majetku podliehajúceho konkurzu patriaceho úpadcovi (odsek 1 veta prvá). Vyhlásením konkurzu sa neprerušuje daňové konanie, colné konanie, konanie o výživnom na maloleté deti, ani trestné konanie, pričom v trestnom konaní nemožno rozhodnúť o náhrade škody; tým nie sú dotknuté ustanovenia § 48. V týchto konaniach však lehota pre správcu na podanie oprávneho prostriedku neuplynie skôr ako 30 dní od konania prvej schôdze veriteľov (odsek 2). V konaniach prerušených podľa odseku 1 možno pokračovať na návrh správcu; správca sa podaním návrhu na pokračovanie v konaní stáva účastníkom konania namiesto úpadcu (odsek 3).

11. Podľa čl. I § 44 ods. 1 ZKR oprávnenie úpadcu nakladať s majetkom podliehajúcim konkurzu a oprávnenie konať za úpadcu vo veciach týkajúcich sa tohto majetku, vyhlásením konkurzu prechádza na správcu; správca pritom koná v mene a na účet úpadcu.

12. ZKR obdobne ako zákon, ktorý s účinnosťou od 1. januára 2006 nahradil, teda zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších zmien a doplnení (tu por. aj čl. I § 208 bod 1 a čl. IV ZKR), ustanovil za jeden z účinkov vyhlásenia konkurzu prerušenie súdnych konaní prebiehajúcich za účasti úpadcu. K takémuto prerušeniu dochádza ex lege, čiže priamo zo zákona a bez potreby vydávania o tom osobitného rozhodnutia (ktoré by aj tak mohlo nanajvýš byť len konštatovaním skutočnosti, ktorá už nastala). Pokiaľ nepôjde o niektorú výnimku z takéhoto pravidla (dnes podľa čl. I § 47 ods. 2 vety prvej ZKR), je tu možnosť podania návrhu konkurzného správcu na pokračovanie v konaní s tým, že ak správca takýto návrh podá, stane sa účastníkom konania namiesto úpadcu (rozumej nahradí ho), i tu zjavne bez ďalšieho, teda bez vydávania i o takejto zmene či už na strane žalobcu alebo žalovaného akéhokoľvek rozhodnutia súdu a v konaní sa bude pokračovať ďalej. Ak takýto návrh naopak podaný nebude, konanie ostane prerušeným (aj s účinkom neuplynutia v takomto konaní určených či ustanovených lehôt podľa čl. I § 47 ods. 1 vety druhej ZKR). V prípadoch, v ktorých k prerušeniu konania vyhlásením konkurzu neprichádza, potom úpadca ostáva účastníkom konania (dnes stranou), oprávnenie konať v jeho mene však prechádza na správcu - čím u právnických osôb v úpadku správca prakticky vstupuje do práva a povinností štatutárneho orgánu takejto osoby a u fyzických osôb úpadcov ide o obdobu s prípadmi straty procesnej spôsobilosti, v ktorých zákonným prostriedkom na zjednanie možnosti v konaní pokračovať je konanie príslušnej osoby prostredníctvom zástupcu.

13. Keďže však ZKR na rozdiel od zákona č. 328/1991 Zb. v znení platnom a účinnom od 1. augusta 2000 neuzákonil nielen povinnosť súdu vydať uznesenie konštatujúce prerušenie konania vyhlásením

konkurzu, ale ani následok prípadného opomenutia v podobe neúčinnosti procesných úkonov (účastníkov aj súdu) uskutočnených v čase od vyhlásenia konkurzu do vydania rozhodnutia o prerušení konania (tu por. čl. I bod 24 a čl. VI zákona č. 238/2000 Z. z., ako aj nimi prinesené ustanovenie § 14 ods. 5 poslednej vety zákona po novelizácii), uznesenie odvolacieho súdu v prejednávanej veci, ktorým bolo rozhodnuté po prerušení konania o nariadení predbežného opatrenia, za neúčinné považovať nešlo a to podobne platilo aj o dovolaní žalovaných.

14. Prejednanie veci odvolacím súdom za účasti úpadcu (hoci za riadneho chodu vecí by pokračovať v konaní bolo možné nanajvýš so správcom) a vydanie v takejto veci aj rozhodnutia (nech aj len dočasnej povahy), potom nebolo nedostatkom právomoci súdu podľa § 237 ods. 1 písm. a/ O. s. p. (odvolací súd právomoc na rozhodnutie mal, nemal len oprávnenie pokračovať v konaní bez urobenia úspešného pokusu o zapojenie do konania namiesto úpadcu konkurzného správcu) a ani nedostatkom procesnej spôsobilosti účastníka a nedostatku jeho riadneho zastúpenia (o aký prípad by s prihliadnutím k už uvedenému vyššie mohlo ísť len u niektorého z konaní vymenovaných v čl. I § 47 ods. 2 vete prvej ZKR, ktoré sa vyhlásením konkurzu neprerušujú a v ktorých úpadca stráca oprávnenie konať samostatne s tým, že ho ďalej - po dobu trvania konkurzu - musí zastupovať správca). Podľa názoru dovolacieho súdu tu ale šlo o špecifický prípad zmätočnostnej vady podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., predstavovanej odňatím účastníkovi konania postupom súdu možnosti konať pred súdom, ktorá sa v tomto prípade prejavila neposkytnutím možnosti správcovi konkurznej podstaty úpadcu I. rozhodnúť sa, či (na výzvu odvolacieho súdu) navrhne alebo nenavrhne pokračovanie v konaní prerušenom vyhlásením konkurzu a II. pre prípad rozhodnutia sa pre pokračovanie v konaní v ňom zaujať procesné postavenie skôr patriace úpadcovi (tohto nahradiť ako žalobcu i navrhovateľa predbežného opatrenia so všetkými z toho plynúcimi procesnými právami aj povinnosťami). Nebyť judikatúry k ustanoveniu § 237 ods. 1 písm. e/ O. s. p., zužujúcej takýmto ustanovením použitý pojem návrh len na návrhy na začatie konania (žaloby), by tu mohlo ísť aj o vadu podľa takéhoto ustanovenia (keď návrhom potrebným na „rozhýbanie“ prerušeného konania, v ktorom by sa šlo zaoberať aj opodstatnenosťou návrhu na predbežné opatrenie, logicky nejde nerozumiť práve návrh správcu, ktorého tu nebolo).

15. Dovolateľom pritom nešlo zazlievať uplatnenie nimi zmätočnostnej vady, ktorá sa netýkala ich, ale ich procesného súpera, pretože v tomto konkrétnom prípade dôsledkom opomenutia odvolacieho súdu bolo to, že konkurzný správca oprávnený vadu namietat' sa účastníkom konania nestal (a aj prípadné podanie ním dovolania s vyhlídkou na úspech sa za takejto situácie javilo problematickým) a žalobca, ktorého odvolací súd v konaní ponechal a aj za jeho účasti rozhodol (i keď sa tak stať nemalo), potrebné procesné práva taktiež nemal. Odmietnutie možnosti, že by takto proti nesprávnemu postupu mohli brojiť aspoň žalovaní, by potom bolo praktickým konštatovaním neexistencie žiadneho prostriedku na nápravu stavu zjavne odporujúceho platnému právu a takto i odopretím spravodlivosti (denegatio iustitiae).

16. Dovolací súd pri riadení sa všetkými dosiaľ priblíženými úvahami preto uznesenie napadnuté dovolaním i naň nadväzujúce výslovne nenapadnuté opravné uznesenie odvolacieho súdu (§ 439 písm. a/ C. s. p.) zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.), v tomto prípade bez možnosti vrátenia veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie podľa § 450 C. s. p., keďže toto by prichádzalo do úvahy len v prebiehajúcom (neprerušenom) konaní (o aký prípad tu zatiaľ nešlo).

17. Z rovnakého dôvodu (odhliadajúc tu od skončenia dovolacieho konania vydaním zrušujúceho uznesenia) neprichádzalo do úvahy ani rozhodovanie o trovách konania.

18. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.